

Rezumat - Alexandru Lapusneanu

Nuvela istorica Alexandru Laspusneanul de C. Negruzzi apare in 1840 si se incadreaza tematic in categoria lucrarilor inspirate din istorie, pe linia recomandarilor pe care Kogalniceanu le facea in cunoscuta Introductie la "Dacia literara".

Desi literatura romana se afla, pe atunci, in plin proces de formare, Alexandru Lapusneanu este cea mai valoroasa nuvela istorica, neintrecuta pana acum.

Sursa de inspiratie a constituit-o Letopisetul Tarii Moldovei de Grigore Ureche, capitolul Cand au omorat Alexandru Voda 47 de boieri. In cateva pagini sunt concentrati cei cinci ani (1564-1569) al celei de a doua domnii a lui voda Laspusneanu in Moldova. Privita in profunzime si in esentialitatea ei stricta, nuvela inchide idei si categorii existentiale care o scot din limitele temporale, asigurandu-i perenitatea: Destin, Vina, Pedeapsa, Rascumparare.

Structural, nuvela este alcatuita din patru capitole, cu tot atatea motto-uri:

- "Daca voi nu ma vreti, eu va vreau..."
- "Ai sa dai sama, doamna!"
- "Capul lui Motoc vrem..."
- "De ma voi scula, pre multi am sa popesc si eu..."

Comparabile cu patru acte ale unei drame si strabatute de puternicul conflict intre domn si boieri, cele patru capitole ar putea fi rezumate astfel:

Pierzandu-si tronul in prima domnie din pricina tradarii boieresti, Lapusneanu se intoarce cu oaste otomana, hotarat sa si-l reia. In apropiere de Tecuci, este intampinat de postelnicul Veverita, vornicul Mo?oc, spatarul Spancioc si Stroici care il sfatuiesc sa se intoarca deoarece poporul nu-l vrea. Raspunsul lui Lapusneanu este memorabil: "Daca voi nu ma vreti, eu va vreau (...) si daca voi nu ma iubiti, eu va iubesc pre voi si voi merge ori cu voia, ori fara voia voastra". Cunosctor al slabiciunilor omenesti, prevazator si viclean, Lapusneanu le da drumul celorlalti boieri, pastrandu-l pe Mo?oc, caruia ii spune: "Te voi cruta caci imi esti trebuitor, ca sa ma mai usurezi de vlastamurile norodului. Sunt alti trantori de care trebuie curatit stupul".

In capitolul al doilea, gandurile de razbunare ale voievodului prind viata: cetatile sunt arse, boierii sunt ucisi "la cea mai mica greseala dregatoreasca, la cea mai mica plangere ce i s-arata". Privelistea sangeroasa a capetelor spanzurate la poarta cetatii domina emblematic capitolul al doilea. Intr-una din zile, o vaduva al carei barbat fusese ucis de curand o opreste pe strada pe doamna Ruxanda cerandu-i sa intervina pentru a se curma varsarea de sange: "Ai sa dai sama, doamna! (...) ca lasi pre barbatul tau sa ne taie parintii, barbatii si fratii...". Inspaimantata, Ruxanda incearca sa intervina pe langa sangerosul ei sot caruia ii marturiseste ca ii este frica. Lapusneanu ii promite un "leac de frica".

Capitolul al treilea este centrat pe momentul culminant al actiunii: uciderea celor 47 de boieri.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Aceasta este prefata de sosirea domnitorului la mitropolie, unde, disimulant, acesta tine o "desantata cuvantare" prin care-si cere iertare, totul incheiandu-se cu invitarea boierilor la un ospat, la curtea domneasca. Spancioc si Stroici, presimtind primejdia, fug in Polonia. La sfarsitul ospatului, conform unui scenariu alcatuit initial cu sange recem 47 de boieri sunt ucisi de catre lefegiii domnitorului deghizati in servitori. In timpul macelului, Lapusneanu "luase pe Motoc de mana si se trasese langa o fereastra deschisa, de unde privea macelaria ce incepuse. El radea; iar Motoc, silindu-se a rade ca sa placa stapanului, sitea parul zburindu-i-se pe cap."

Intre timp, multimea se adunase la porti si ameninta sa intre in curte. Intrebati de armas ce vor, oamenii cer "capul lui Motoc" pe care Lapusneanu li-l da pentru ca sunt "prosti, dar multi". Din capetele mortilor, asezate dupa rang, crudul Lapusneanu face o piramida pe care i-o arata doamnei ca "leac de frica". Vazand privelistea, Ruxanda lesina in timp ce domnul exclama: "Femeia, tot femeie; (...) in loc sa se bucure, ea se sparie!".

In capitolul al patrulea este evocata moartea domnitorului. Retras in cetatea Hotinului, se imbolnaveste de lingoare si cere sa fie calugarit, dar isi revine si ameninta. Ruxanda ii da sa bea otrava aduse de Spancioc si Stroici, punand astfel capat unei domnii tiranice si sangeroase.

In nuvela se imbina, intr-o reusita sinteza, trasaturile a trei curente literare: clasicismul (echilibrul compozitiei, evolutia conflictului, mesajul, economia de mijloace, realizarea unor caractere, atitudinea detasata a autorului), romantismul (antiteza angelic-demonic, culoarea de epoca, surse de inspiratie, personajul principal alcatuit din contraste tari, accentuarea unor trasaturi) si realismul (caracterul pictural al unor scene, imaginea multimii din capitolul al treilea). Cu un exceptional talent artistic, autorul a imbinat in nuvela un ascutit simt al istoriei cu taina patrunderii psihologice.